

We Lwowie, dnia 18. października 1903.

440

Sprawozdanie

komisji budżetowej w przedmiocie akcji pomocniczej kraju z powodu klęsk elementarnych.

Wysoki Sejmie!

Przekazane komisji budżetowej sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 9. września b. r. L. s. 1.836, dotyczące klęsk elementarnych, tudzież o finansowej pomocy kraju dla poszkodowanych, komisja budżetowa załatwia niniejszem sprawozdaniem razem z wnioskami posłów Maryewskiego i ks. Szpondera tejsze sprawy dotyczącemi.

Wydział krajowy w pierwszej części swego sprawozdania do L. 80.461/1903 przedstawia rozmiary strasznych klęsk elementarnych, jakie w tym roku nasz kraj dotknęły.

Cyfrowe zestawienie klęsk powodzi doprowadza do sumy przeszło 20 milionów koron.

Szkody wyrządzone gradobiciem, przeważnie we wschodnich powiatach, wynoszą przeszło 9 milionów koron. Później otrzymane relacye wykazały, że obliczenia te nietylko nie były przesadne, lecz owszem nie dosięgły cyfr, odpowiadających rzeczywistości. Okazało się bowiem, że oprócz szkód objętych sprawozdaniem Wydziału z dnia 9. września r. b. — w innych jeszcze powiatach szkody elementarne w wysokości przeszło 6 milionów wyrządzone zostały, tak iż ogół tych szkód przedstawia ogromną sumę 35 milionów.

Oprócz tego dotknięty jest kraj ogromną stratą w ziemiopłodach, wynikającą z długotrwałej słoty, skutkiem czego zbiory są o wiele mniejsze w porównaniu z rokiem 1902 — jak też w porównaniu z wynikłością przeciętną ostatnich 10 lat.

Co do tego ubytku w zbiorach tegorocznych, Wydział krajowy na podstawie ogólnych dat o zbiorach w latach ubiegłych i relacyi Wydziałów powiatowych oblicza te straty wyrządzone w ziemiopłodach przez długotrwałą słotę na 100 do 120 milionów koron.

Wobec tego ogromu klęsk okazuje się pomoc krajowa niezbędną, a przyznany dotychczas zasiłek ze skarbu państwa w sumie 2,900.000 koron jest wielce niedostateczny.

Wydział krajowy uznając, że przynajmniej w wypadkach najnaglejszych przyjąć z pomocą należy, oblicza zasiłki niezbędne w cyfrach następujących:

na odbudowanie zniszczonych domów	832.104	koron
na przywrócenie komunikacyi w 14 zachodnich powiatach	692.100	"
na zasiewy ozime i jare	1,637.948	"
razem	3.162.152	koron.

Obliczenie to pomija zupełnie potrzebę zasiłków dla powiatów wschodnich, ani też nie bierze w rachubę kosztów wyżywienia ludności w okolicach, gdzie zbiory zniszczone są całkowicie, tudzież kosztów wyżywienia inwentarza przez zimę.

Nie są też objęte w tem obliczeniu szkody wyrządzone przez powódź w mieście Krakowie, które Magistrat miasta wykazał w sumie 3,850.000 koron, co Wydział

krajowy w rzeczonym sprawozdaniu swoim przytoczył. Doliczając przeto do koniecznych zapomóg w 14 powiatach wynoszących przeszło 3 miliony szkody w mieście Krakowie, mamy już przed sobą sumę 7 milionów koron.

Zarządzenie robót publicznych, dla dostarczenia ludności zarobku na wyżywienie nie wszędzie może być zastosowane. W licznych też wypadkach nie obejdzie się bez zasiłków bezzwrotnych na żywność, oraz na paszę dla bydła. Rolnicy bowiem, zmuszeni sprzedać inwentarz dla braku paszy, byłiby całkowicie zrujnowani.

Wydział krajowy, licząc się z nader trudną sytuacją finansową kraju, proponuje przyznać na zapomogi dla ludności sumę 400.000 koron, z której to sumy udzielanoby zasiłków na wyżywienie ludności, na przezimowanie inwentarza, na zakupno nasion i roboty publiczne tam, gdzie pomoc państwowa nie wystarczy, wreszcie na bezprocentowe pożyczki.

Z tej sumy 400.000 koron proponuje Wydział krajowy pokryć 100.000 koron z nadwyżki budżetowej r. 1903 a 300.000 koron w drodze kredytu.

Druga część sprawozdania Wydziału krajowego dotyczy uzupełnienia robót zabezpieczających od wylewów Wisły, mianowicie podwyższenia wałów nadwiślańskich.

Komisya budżetowa zgadza się w zasadzie z propozycją Wydziału krajowego względem subwencyonowania trzech przedsiębiorstw krajowych, mianowicie jednego na lewym brzegu, a dwóch po prawym brzegu Wisły — z tem jednak zastrzeżeniem, że stanowcza uchwała Wysokiego Sejmu może być powziętą dopiero na podstawie przedłożonych projektów trzech ustaw melioracyjnych.

Subwencyę dla tych trzech przedsiębiorstw krajowych, których fundusze w połowie ze skarbu państwa, a w połowie ze skarbu krajowego dostarczone być mają, Wydział krajowy proponuje udzielić w sumie 50.000 koron na każde przedsiębiorstwo, zatem w łącznej sumie 150.000 koron na obwałowania Wisły.

Suma ta uzyskaną ma być w drodze kredytu, gdyż nie znajduje pokrycia w normalnym budżecie krajowym.

Łącznie z wykazaną poprzednio sumą 300.000 koron, która również w drodze kredytu uzyskaną być ma — wynosi zapotrzebowanie kredytu tak na zasiłki z powodu klęsk elementarnych, jak na subwencyonowanie przedsiębiorstw obwałowania Wisły, razem 450.000 koron.

Sumę tę proponuje Wydział krajowy zaciągnąć gotówką na 4% i spłacić w przeciągu 10 lat, poczynszy od r. 1904.

Komisji budżetowej przekazany został także wniosek posła Maryewskiego i towarzyszy o przeznaczenie z funduszków krajowych sumy jednego miliona koron na udzielanie pożyczek bezprocentowych rolnikom i właścicielom realności w miastach, w okolicach powodzią dotkniętych, dalej nagły wniosek ks Szpondera i towarzyszy o spieszne udzielenie pomocy gminom, dotkniętym powodzią, o wezwanie Rządu względem przeznaczenia większych funduszków na zasiłki, tudzież względem udzielania bezprocentowych pożyczek, wreszcie o przyznanie ulg taryfowych i odpisanie podatków, wreszcie nagły wniosek posła Oleśnickiego w sprawie robót publicznych, wniosek posła Szweda o zasiłek na naprawę komunikacji w powiecie żywieckim — i wniosek posła Mogilnickiego o wykaz szkód w powiecie rohatyńskim.

Przekazane też zostały Komisji budżetowej liczne petycje, odnoszące się do uzyskania pomocy kraju dla ludności, dotkniętej bądź to klęską powodzi, bądź też gradobiciem lub zniszczeniem pól przez długotrwałą snotę.

Mianowicie przekazana została Komisji wniesiona d. 19. września 1903 do L. s. 2.447 petycja Towarzystwa Kółek rolniczych o wezwanie c. k. Rządu, aby udzielał za gwarancją kraju pożyczek bezprocentowych do wysokości 2 milionów koron, obok zapomóg bezzwrotnych z funduszu państwowego 2.900.000 koron, na zasiłki z powodu klęsk elementarnych przeznaczonego i obok zasiłku w sumie 2 miliony koron z funduszków krajowych.

Komisya budżetowa, po dokładnem zbadaniu stanu rzeczy i zasięgnięciu informacji co do położenia ludności w powiatach i miastach, dotkniętych klęskami elementarnymi, przyszła do przekonania, że proponowana przez Wydział krajowy suma 400.000 koron na zasiłki bezzwrotne i pożyczki, nie odpowiada rozmiarom klęsk, a pomimo nader trudnego położenia finansowego kraju, którego wyrazem jest wnio-

sek Wydziału krajowego o zaciągnięcie pożyczki 1,670.000 koron na pokrycie wydatków, objętych preliminarzem budżetu na rok 1904 — komisya budżetowa przedkłada wnioski na przeznaczenie dalszej kwoty 400.000 koron wyłącznie tylko na bezprocentowe pożyczki dla rolników, dotkniętych klęskami elementarnymi.

Komisya jest przekonana, że mimo wielkich trudności, w jakich znajduje się fundusz krajowy, z powodu ciągłego wzrostu wydatków, bez równomiernego wzrostu dochodów krajowych, nie można uchylić się od niesienia wydatnej pomocy ludności, a przede wszystkim rolnikom, których położenie jest tak ciężkie, że wielka liczba takich gospodarzy wiejskich zostałaby doszczętnie zrujnowana i wywłaszczona, gdyby zawiodła ich nadzieja pomocy ze strony kraju.

Zarówno średnia własność ziemską, jak ludność włościańska i ludność miejska w tych powiatach, gdzie klęski elementarne wyrządziły największe szkody, ma prawo oczekiwać od kraju pomocy w rozmiarach odpowiednich ogromowi klęsk. Wprawdzie nie może być to pomoc tak obfita, aby razem z pomocą rządu wynagrodziła choćby połowę szkód, wyrządzonych klęskami elementarnymi, lecz w każdym razie dostarczenie funduszy na zasiewy ozime i jare, ułatwienie przezimowania inwentarza, odbudowania i odrestaurowania domów w miastach, wreszcie zasiłki na utrzymanie ludności aż do nowych zbiorów, umożliwią dotkniętym klęskami rolnikom przetrwać tę niezmiernie trudną sytuację, w jakiej znaleźli się wobec doszczętnego zniszczenia ziemiopłodów.

Komisya proponując przeznaczenie dalszej kwoty 400.000 koron na bezprocentowe pożyczki, nie obciąża funduszy krajowych zbyt wielką ofiarą, gdyż kraj zapłaci tylko 4% rocznie od tej sumy, tj. 16.000 koron w pierwszym roku, a w dalszych latach mniej, w miarę stopniowej spłaty kapitału pożyczkowego.

Razem ze sumą 450.000 koron, której zaciągnięcie Wydział krajowy proponował, wynosiłaby pożyczka zaciągnąć się mająca 850.000 koron, zatem procent od tej sumy wynosiłby w pierwszym roku po zaciągnięciu pożyczki 34.000 koron.

Komisya budżetowa proponuje spłatę tej pożyczki 850.000 K skutecznie w przeciągu 10 lat, licząc od 1. stycznia 1905.

Odnosnie do tej propozycji wstawia Komisya, w budżecie roku 1904. w rubr. X. poz. 325. od sumy 700.000 K na zasiłki i pożyczki z powodu klęsk 4% odsetki 28.000 K, zamiast preliminowanych przez Wydział krajowy w tej pozycji 42.000 K.

Temi wnioskami załatwia Komisya sprawozdanie Wydziału krajowego i wniosek posła Maryewskiego.

Co się tyczy ulg taryfowych, których wyjednania żąda wniosek ks. Szpondera, a które według interpelacji posła Cieleckiego i towarzyszy wniesionej na posiedzeniu 10. b. m. są niedostateczne, Komisya budżetowa zgadza się z zapatrywaniem interpellantów, że ulgi te nie odpowiadają rzeczywistej potrzebie, zatem Komisya przedstawia do uchwalenia stosowne polecenie do Wydziału krajowego względem przedsięwzięcia odpowiednich kroków, aby ułatwienia przy transportach kolejowych zostały przyznane w rozmiarach, któreby uwzględniały całkowicie potrzeby ludności, dotkniętej klęskami elementarnymi.

Wnioski: posła Oleśnickiego, o wezwanie Wydziałów powiatowych o przedłożenie planów robót publicznych, celem dostarczenia zarobku ludności w okolicach dotkniętych klęskami elementarnymi, posła Szweda o subwencję na zniszczone powodnią komunikacje powiatowe i gminne w powiecie Żywieckim i wniosek posła Mogilnickiego o sprawdzenie szkód w powiecie Rohatyńskim — Komisya proponuje przekazać Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Wezwanie bowiem Wydziałów powiatowych, aby jeszcze podczas sesji sejmowej nadesłały plany robót publicznych, nie byłoby zdaniem Komisji praktycznem, gdyż nie jest dotychczas wiadome, jakim funduszem Wydział krajowy rozporządzać będzie na takie cele, a względnie ile z zasiłku państwowego na tenże cel c. k. Rząd wyznaczy, gdyż oczekiwać należy odpowiedzi Rządu na wniesiony memoriał Wydziału, a względnie na rezolucję sejmową przez Komisję proponowaną. Załatwienie zaś wniosku posła Szweda z natury rzeczy może nastąpić tylko przez Wydział krajowy po zbadaniu stanu rzeczy.

Co się tyczy wniosku ks. Szpondera i towarzyszy, domagającego się, aby poczynić starania u c. k. Rządu względem powiększenia zasiłku ze Skarbu państwa,

Komisya budżetowa mniema, że zupełnie uzasadnionem jest żądanie, aby c. k. Rząd przyznał dalszy znaczny zasiłek dla naszego kraju z niewyczerpanej dotychczas reszty sumy 15,000.000 K, przeznaczonej ze Skarbu państwa na zasiłki z powodu klęsk elementarnych, względnie z dalszych funduszy na tenże cel przeznaczonych.

Komisya budżetowa proponuje zatem Wysokiemu Sejmowi uchwalenie odpowiedniej rezolucyi. Zauważa przy tem Komisya, że Wydział krajowy wniósł w tej sprawie dnia 7. b. m. do c. k. Rządu memoriał, wykazujący potrzebę dalszej wydatnej pomocy z funduszy państwowych oraz wyraża przekonanie, że memoriał ten, tudzież proponowana przez Komisję rezolucya, odniosą pożądaný skutek, zwłaszcza, że rozmiary klęsk nie były jeszcze dostatecznie znane wtedy, gdy wyznaczono zasiłek państwowy dla naszego kraju z funduszy państwowych w sumie 2,900.000 K.

Komisya budżetowa wnosi zatem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 9. września r. b. o pomocniczej akcji kraju z powodu klęsk elementarnych w roku 1903 przyjmuje Sejm do wiadomości.

2. Na zasiłki i bezprocentowe pożyczki dla ludności dotkniętej elementarnymi klęskami w roku 1903 przeznacza Sejm sumę 400.000 K do dyspozycji Wydziału krajowego, upoważniając Wydział krajowy do użycia tej sumy, według swego uznania, na wyżywienie ludności, dostarczenie nasion na zasiewy lub paszy dla bydła, na pomoc dla ludności miejskiej w Krakowie i okolicy albo na roboty publiczne.

Oprócz tego przeznacza Sejm wyłącznie na bezprocentowe pożyczki dla rolników i ludności miejskiej w Krakowie i okolicy dotkniętej klęskami elementarnymi sumę 400.000 K.

Splata pożyczek bezprocentowych nastąpić ma w przeciągu 10 lat, licząc od 1. stycznia 1905.

3. Sejm przeznacza na rok 1904 sumę 150.000 K jako zasiłek krajowy na uzupełnienie obwałowań Wisły pod Krakowem, z zastrzeżeniem, że rozdział tej sumy na poszczególne przedsiębiorstwa i oznaczenie procentowego udziału funduszu krajowego nastąpi przez uchwalenie specjalnych ustaw o wykonaniu tych obwałowań.

4. Sejm upoważnia Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki w gotówce w sumie 850.000 K, spłacalnej w 10 latach od roku 1905 albo też według uznania Wydziału — w obligacjach komunalnych Banku krajowego wartości nominalnej 850.000 K.

5. Wniosek posła Oleśnickiego i towarzyszy o wezwanie Wydziałów powiatowych, aby przedłożyły Wydziałowi krajowemu plany robót publicznych w okolicach dotkniętych klęskami elementarnymi, celem dostarczenia zarobku ludności, tudzież wniosek posła Szweđa i towarzyszy o udzielenie zapomogi z funduszy krajowych na naprawę zniszczonych powodziami dróg i mostów w powiecie Żywieckim — wreszcie wniosek posła Mogilnickiego o wezwanie Wydziału powiatowego w Rohatynie, aby nadesłał wykaz szkód zrzadzonych gradobiciem w powiecie Rohatyńskim — przekazuje Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

6. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby udzielił odpowiedniego dalszego funduszu na wydatną pomoć dla dotkniętej klęskami elementarnymi w roku 1903 ludności.

7. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu udać się do c. k. Rządu o przyznanie jak najdalej idących ulg taryfowych przy transporcie kolejowym zboża, paszy i nawozów sztucznych dla rolników w powiatach dotkniętych klęskami elementarnymi, tudzież przy sprowadzaniu żywności dla ludności pozbawionej środków egzystencji wskutek zniszczenia ziemiopłodów.

8. Sejm wzywa c. k. Rząd o wydanie odpowiednich poleceń względem jaknajrychlejszego odpisania podatków z gruntów i budynków uszkodzonych powodziami, lub innymi klęskami elementarnymi, a to bez wyczekiwania podań poszczególnych właścicieli, — tudzież aby w miejscowościach dotkniętych klęskami elementarnymi wstrzymał egzekucye z powodu zaległości podatkowych.

9. Petycyę o udzielenie z funduszków krajowych pomocy dla ludności dotkniętej klęskami elementarnymi: L. 1.887 gminy Sarańczuki, L. 2.102 Wydziału Rady powiatowej w Podhajcach, L. 2.578 gminy Kurów, L. 2.595 gminy Krzywce, L. 2.596 tejże gminy, L. 2.609 gminy Białobrzegi, L. 2.702 Leona Łotockiego, nauczyciela w Trościańcu, L. 2.732 gminy Dębni, L. 2.733 gminy Zakszówek, L. 2.734 gminy Bieńkowice, L. 2.735 gminy Grabie, L. 2.736 gminy Brzegi, L. 2.737 gminy Biezanów, L. 2.933 gminy Zarzecze, L. 3.007 gminy Iskrzynia, L. 3.144 obszaru dworskiego Przewóz, L. 3.145 gminy Szalowa, L. 3.176 Wydziału Rady powiatowej w Bochni przekazuje Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Petycyę L. 2.447 Towarzystwa Kółek rolniczych o udzielenie poręki imieniem kraju dla 2-milionowej pożyczki z funduszków państwowych i udzielenie zasiłku w takiejże wysokości z funduszków krajowych uważa Komisya jako załatwioną wspomnianym memoryałem Wydziału krajowego do c. k. Rządu, wniesionym 7. b. m., tudzież powyższemi wnioskami Komisyi.

Zastępca przewodniczącego :

K. Badeni.

Sprawozdawca :

Skałkowski.

